ASOS JOURNAL
The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 9, Sayı: 118, Temmuz 2021, s. 63-76

ISSN: 2148-2489 Doi Number: http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.51537

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
2.05.2021

Yayımlanma Tarihi / The Publication Date
29.07.2021

Doç. Dr. Nalân DANÂBAŞ
Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Plastik Sanatlar
nalandanabas@gmail.com

SERAMİK SANAT EĞİTİMİNDE, BİÇİM – İÇERİK VE KAVRAM İLİŞKİSİ

Öz

Sanat yapıtı, biçim ve içeriği birlikte barındırır. Yapıtın dış gerçekliği biçim, aktarılan anlamı da içeriktir. Sanat yapıtında ilk önce var olan anlam yani içeriktir. İçeriğin görünür bir şekil almasıyla da biçim var olmaktadır. Zaman içerisinde, toplumların kültürel değişimlerine göre, biçim ve içerik ilişkisi de değişime uğramış ve bunun sonucunda yeni içeriklerin, yeni biçimler yaratması kaçınılmaz olmuştur. Sanatta, içerik kavramı; konu, tema ve anlam olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı konu, farklı sanatçılar tarafından ele alındığında farklı biçimlerin ortaya çıkması kaçınılmazdır. Biçim - İçerik ilişkisi sınırları içerisinde sanat eğitimi, düşüncenin öne çıktığı bir eğitim sistemi üzerine temellenirken, oluşturulmak istenen yapıtın konusu değil, onun neden oluşturulduğu önem kazanmaktadır. Yapılan araştırma, geçmişten günümüze biçim ve İçerik ilişkisinin tanımını yeniden yapmayı değil, seramik sanat eğitimi alan öğrencilerin çalışmalarında, bu öğretinin yansımalarını örneklerle incelemeyi amaçlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Seramik, Sanat Eğitimi, Biçim, İçerik

STYLE – CONTENT AND CONCEPT INTERRELATION IN CERAMIC ART EDUCATION

Abstract

An artwork contains in itself style and content collectively. Style refers to the external reality of a work while content refers to the meaning conveyed. In an artwork meaning or in other words content is what comes first. As content becomes a visible form, style can thus come to life. In due course relationship between style and content has also evolved according to cultural changes in societies thereby leading to inevitable formation of novel contents and novel styles. As for art, content concept stands before us as; topic, theme and meaning. When the same topic is treated by different artists it is only natural to see the emergence of different styles. Within the limits of Style - Content relationship art education is built onto an education system where idea is centralized. Rather than the topic of structure to be built, the reason why it is formed gains value. This study thus aims not to reconstruct the definition of style and content relationship from the past to present day but rather aims to analyze the reflections of this teaching on students taking ceramic art education through relevant samples.

Keywords: Ceramic, Art Education, Style, Content

GİRİŞ

İnsan sadece duyulardan var olmuş bir canlı değil, aynı zamanda düşünce üretebilen bir varlık olurken hem çevresini hem de kendini şekillendirmektedir.

Çağlar boyunca insan aklının bir yansıması olan sanat, her dönemin düşünce yapısını, çevresini ve doğa algısını yansıtmaktadır. İnsanın her dönemde gelişip, dönüşmesi ile birlikte sanat da çeşitli biçim ve içeriklere sahip olmuştur. Ele alınan, kavram-form ilişkisi, seramik tarihinin başlangıcından günümüze ulaşan bir gelenek ve çağdaş uygulamalarını içermektedir. (Gürsel, 2006:XIV)

On dokuzuncu yüzyılda sanatın geleneksel kalıplarının yıkılması, sanatın günlük hayata yönelmesiyle başlamıştır. 20. yüzyılda ise, yeni gelişen akımlar ve sosyal değişimler, sanatın birden bire geleneksel işlevinden farklı bir konuma gelmesine neden olmuştur. Endüstrinin gelişimiyle beraber sanatçılar, teknoloji ve sanayiden faydalanmaya başlamış ve sanayinin ürettiği malzemeleri sanat yapıtlarında kullanmışlar ve buna bağlı olarak sanatın anlamı ve malzemesi değişmiştir. (Gürsel, 2006:XV)

Sanat, içinde bulunduğu dönemin düşünce biçimlerini yansıtırken, 20. yüzyıl sanatı bize gelişmenin ve değişmenin dönemi olarak yansımaktadır. 20. yüzyıl günümüz sanatına yön verdiği kadar, modernizm kavramıyla beraber gündelik yaşamımıza da yön vermiştir. Yine bu dönemde sanat, geçmişle hesaplaşmaya, geleceği düşünmeye ve sorgulamaya başlamıştır. Birinci Dünya Savaşı ile ülkelerin değişen politik tutumları, günün sanat anlayışı ve aktarımı da değişmiştir. Özgürlük ve eşitliğin söylendiği bu dönemin ardından İkinci Dünya Savaşı ile soğuk savaş dönemi başlamış ve dönemin ikinci yarısında sanat üslupları ya birbirini destekleyici ya da tam tersi birbirini reddedici olmuştur. Devrim çağı olan 20. yüzyılın sanatçıları, toplumun sorunlarıyla ilgilenmişler ve böylelikle sanat müzelik olmaktan çıkıp insanlığa ve yaşama yön vermeye başlamıştır.(Ergün, 2004:3)

İnsanlık tarihine baktığımızda, yaratıcılığın 15. ve 19. yüzyıllar arasında çoğunlukla tanrısal ve mistik bir güç olduğu tanımlanırken, günümüzde ise yaratıcılık, insanın birçok faktörden etkilenmesi sonucunda ortaya çıkan bir bütün olarak tanımlanmaktadır. Süreç sonunda, ortaya konan kavram ve form ilişkisi tamamen sanat eğitimi alan öğrencinin, kişisel altyapısı ile ilintilidir. Öğrenci' nin bir sanat yapıtı ortaya koyması için; araştırma yaparken tarihi, kültürel, siyasal, coğrafi ve daha pek çok alanda bilgi birlikteliği gerekmektedir. Bu birliktelik ile ortaya konan sanat yapıtının, yaratıcılıkla beraber hem kavram hem de form yanının olması kaçınılmazdır. (Ergün, 2004:1)

1. BİÇİM-İÇERİK - KAVRAM TANIMI VE TARİHTEKİ YERİ

Biçim: Bir nesnenin dış çizgileri bakımından niteliği, dıştan görünüşü, şekil. (Bağlantı 1)

Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü' nde ise biçim; "Bir nesnenin görme ya da dokunma organları ile algılanabilmesini sağlayan kendine özgü gerçekliği" olarak tanımlanmaktadır. (Sözen, M., ve Tanyeli, U., 2001:41)

İçerik: Bir şeyin içinde bulunanların bütünü / düşünce, duygu ve imgelerin bütünü / bir kelimenin veya kavramın anlamı ve yapıtın kapsadığı duygular, imgeler ve düşünler anlamına gelir. (Bağlantı 2)

Felsefe Sözlüğü' nde ise içerik, bir nesne ya da olguyu oluşturan unsurların tüm süreçleridir. Biçimsiz içerik, içeriksiz biçim olamayacağı gibi, birbirleri olmadan da var olamazlar. Biçim' le içerik, sürekli karşılıklı olarak birbirlerini etkiler ve oluştururlar. Biçim aslında içeriğin meyvesidir ve belirleyici olan içeriktir. İçerik her zaman kendine uygun biçimleri ortaya koyar. (Hançerlioğlu, 1994:172,173)

Kavram: Bir nesnenin veya düşüncenin zihindeki soyut ve genel tasavvurudur. Nesnel gerçekliğin, insan beynindeki yansıma şeklidir. Kavram, ister soyut, isterse düşünsel olsun hiçbir nesnel gerçeklikle ilişkisiz olamaz. (Hançerlioğlu, 1994:209)

Antik Çağ' da, Orta Çağ' da ve Yeni Çağ' da biçim-içerik ilişkisi hakkında tanımlara bakıldığında; Biçim-içerik ilişkisi, çağlar boyunca tartışılmış ve anlamlandırılmaya çalışılmıştır. Antik Çağ' da biçim kavramı, **Aristotales**' e göre nesnenin niteliklerinin tümünü ifade eder ve özdek' le (madde, nesne, varlık) içerik karşıtıdır. Her varlık, bir biçimden ve bir özdek' ten oluşur.

Platon' a göre biçim, tüm varlıkların gerçekliğini oluşturmaktadır ve ona göre gerçek olan biçimdir. (Ergün, 2004:32)

> " Antikçağ Yunan felsefesinde; biçim, özdeğin gerçekleşmesidir, gerçek olmayanın gerçek haline geçmesidir. Biçimsiz olan özdek, biçimle gerçekleşmektedir. Evrendeki her varlık, biçim kazanmış olan bir özdektir… Biçim ve içerik (öz) ancak birlikte var olabilirler, biçimsiz öz olamayacağı gibi özsüz biçim de olamaz. Bu bağımlılıkta içerik (öz) temel, biçim ikincildir. Çünkü belirleyici olan özdür, özün çelişkileri onu geliştirirler, gelişen öz de yeni değişimlerine göre biçimini etkiler ve değiştirir." (Hançerlioğlu, 1994: 28)

Orta Çağ' da biçim-içerik ilişkisi; kilisenin hem siyaset hem de toplum üzerinde güçlü olduğu, aklın ve bilimin saf dışı bırakıldığı skolastik düşünce (Bağlantı 3) yapısına sahip olan **Aquinolu Thomas**' a göre, sadece biçim olan Tanrı' dır ve özdek de ancak sadece biçimle

gerçek olur. Biçim nesnenin özünü ve varlığını oluşturmaktadır. Özdeği biçimlendiren ve amaca ulaşmasını sağlayan neden biçimdir. (Ergün, 2004:33)

Yeni Çağ, Skolastik düşüncenin yerini pozitif düşünceye, hümanizmaya bırakmaya başladığı bir dönemdir. Rönesans ile birlikte skolastik düşünce sistemi çökmüş, akıl, bilim ve deney ağırlık kazanmıştır. (Bağlantı 4) Yeni Çağ felsefesinde biçim, düzene sokan ve düzene girmiş anlamını taşımaktadır. 19. yüzyıla gelinceye kadar düzen içeren biçim anlayışı, 20. yüzyılla beraber değişime uğramış ve biçimin içeriğe bağımlı olarak geliştiği gözlenmiştir. Bu nedenle içeriksiz biçim olamayacağı gibi, biçimsiz içerik de olamayacağı netlik kazanarak, ikisinin beraber var olacağı düşüncesi güç kazanmıştır.

Biçim içeriğe öyle sıkı sıkıya bağlanmıştır ki, ikisinin ayrı olması durumu düşünülemez. **Marks**, biçim içeriğe bağlanmamışsa hiçbir anlamı olmadığını söyler. Sanat yapıtını sadece biçim olarak ele almak yanlıştır, sanat yapıtının bir biçimi, bir de taşıdığı bir anlam yani içeriği vardır. Biçim ve içerik toplumsal değişimlerle yakından ilişkilidir. Buna bağlı olarak toplumların düşünceleri ve yaşam biçimleri değiştikçe, sanat' ın kendinde de yeni içerikler ve yeni biçimler ortaya çıkmıştır. (Ersoy, 1995:138)

Her şeyin çok hızla değiştiği bir dünyada, biçimlerin de değişmesi çok olağandır çünkü değişen dünyayla birlikte algılarımızın şekli de değişmektedir. Bu şekil değişirken, sanatçının fiziksel ve sosyal çevresi, eğitimi, psikolojik durumu, yaşadığı dönem ve kültürü değişikliklere yansımaktadır. Kesin olan bir şey vardır ki, bir sanat anlayışı gündemde olduğunda, dönemin felsefesi ve yine o dönemin sanat anlayışı arasında daima bir ilişki söz konusudur. 20. yüzyılın ikinci yarısına gelindiğinde de içerik, teknolojik gelişmelerden çok yönlü olarak etkilenmiş ve yararlanmıştır.

60' lı yılların sonunda yeni bir anlayış olan Kavramsal Sanat, düşünceyi üstün tutan bir hareket olarak ortaya çıkmıştır. Modernist sürecin son aşaması olan hareket, sanatta düşünceyi ileten nesnenin yerine, düşüncenin kendisini koyacak kadar cesurdur. Bu hareketle beraber sanatçıların amacı nesneler yaratmak değil, sanatın temelleri üzerine düşünmektir. (Ergün, 2004:98)

Kavramsal Sanat, felsefeyi, popüler kültürü, sosyolojiyi, göstergebilimi, mantığı da kullanarak, sanatı yeniden tanımlamayı amaçlamıştır. Bu hareket, çağdaş sanat içerisinde,

> "Oluşumlar, Gösteri Sanatı, Vücut Sanatı, Çevresel Sanat, Yeryüzü Sanatı, Yoksul Sanat, Süreç Sanatı ve Video Sanatı ile birlikte Nesne Sonrası Sanat/Nesnesiz Sanat" (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, 1997:971) hareketleri olarak yer almıştır.

Marcel Duchamp ile birlikte, kavramın sanat alanında önemli olduğu ve düşüncenin sanat yapıtına üstünlüğü konuşulur olmuştur. Kavramsal Sanatın günümüze kadar gelen ve sanata olan etkisi, sanata ve sanatçıya yeni bir bakış açısı getirmiştir.

2.SERAMİK SANATININ GELİŞİMİNDE BİÇİM-İÇERİK-KAVRAM İLİŞKİSİ

Seramik Sanatı, insanlık tarihinde en eski sanat dallarından birisidir. İlk olarak tarihöncesi, Anadolu ve Mezopotamya' da doğduğu düşünülmektedir. Su ve kilin birleşmesi sonucu şekillendirilebilen ve daha sonra ateşte pişirilerek sertlik kazanan seramiğin ilk hammaddesi balçık denilen ince taneli ve koyu kıvamlı bir çamurdur. İlk seramik üretimi M.Ö. 10.000/9000 li yıllarına dayanmakta olup ilk seramik üretimler balçıkla kaplanmış kaplardır. İlk sır kullanımı ise M.Ö. 5000/6000 li yılları arasındadır.

Seramik sanatının geçmişten günümüze olan gelişimine baktığımızda, yüzyıllar boyunca uygarlıklarla beraber gelişen, değişen ve farklılaşan bir sanat disiplini olduğu görülmektedir. Günümüzde geçerliliğini sürdüren, yeni düşünce eğilimleri ile yeniden biçim kazanan seramik sanatı, klasikten endüstriyele, endüstriyelden plastik sanatlar alanına doğru bir yol izlemiş ve 20. yüzyıla gelindiğinde, modern sanat akımlarından doğal olarak etkilenmiştir.

Günümüzde seramik sanatı, dönemin değişen koşulları ve düşünce yapısıyla yeniden yorumlanırken, sanat disiplinleri arasında varlığını kanıtlamıştır. 1920' lerde Arts and Crafts hareketi ile kilin, sanat için kabul edilebilen bir araç olmasının ardından, sanat amaçlı çömlekler yapılmıştır. Çömlekçilikten, çağdaş seramiğe geçiş noktasında önemli bir yere sahip olan ve 1960' lı yıllarda, Amerika' da Funk Seramik Sanatı (Dehşet Sanatı) ilk örneklerini vermiştir,

> "Toplumdaki geleneksel düşünce ve biçimlere karşı inançsızlıktan doğmuş bir tepki olarak ortaya çıkan ve Dadacılıkla, Gerçeküstücülükten izler taşıyan Dehşet Sanatı, bir görsel anlatımdan çok, bir tavır" dır. (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, 1997:1641)

Avant-Garde sanatçılar ise, seramiği gelenekselliğinden kurtararak, bir düşüncenin ya da ifadenin, uygun göstergesi olan malzeme ile sanat yapıtı ortaya koymaya başlamışlardır. **Picasso, Matisse ve Miro** gibi sanatçılar, seramik malzemeyi kullanmaya başlamış, bu alana yeni bir plastik anlayış getirmiş ve seramiğin geleneğinin değişmesine zemin hazırlamışlardır. Bu değişim sürecinde, resimlerini seramik malzeme üzerine taşımışlar ve özgün denemelerde bulunmuşlardır.

3500 seramik eseri olduğu bilinen **Picasso**, seramik çalışmalarında, anlatmak istediği duyguyu birkaç fırça darbesi ile izleyiciye aktarmaya çalışmıştır. (İnan, 2018: 13)

Resim 1, 2, 3 – Pablo Picasso – https://tr.pinterest.com/sevginurzhan/picasso-ceramics/ - 27 Aralık 2020

Matisse' in çalışmalarına bakıldığında, Cezayir ve Fas'a yaptığı seyahatler sonucunda, eserlerinde biçim, kompozisyon ve renk anlamında değişimler gözlenmektedir. Gittiği coğrafyanın kültürü, seramiklerinde de kendini göstermiş ve asıl amacının yaşadığı hayatın yoğunluğunu vurgulaması olmuştur.(İnan, 2018: 15)

Resim 4, 5 - Henri Matisse - https://tr.pinterest.com/mara_adina/henri-matisse/ - 27 Aralık 2020
Joan Miro - https://www.evrensel.net/haber/101006/mironun-seramikleri - 27 Aralık 2020

> "Bu tür uygulamalarla seramik, görsel plastik sanatlar alanında modern boyutuyla biçimlenirken, yeni anlatım diline kavuşmuş, sanatsal bir ifade aracı olmuştur. Picasso, Matisse ve Miro gibi ressamların seramiğe yeni bir sanatsal ifade alanı yaratmalarının sonrasında, heykel sanatçıları da, seramiğin sanatsal bir ifade aracı olarak niteliklerini kavramış ve malzemeyi kendi alanlarında kullanmaya başlamışlardır." (Okumuş, 2017:7)

Seramiğin geleneğinin değişmesine zemin hazırlayan sanatçılardan sonra, **Duchamp**' ın "Çeşme" adlı eseri seramik sanatı bakımından temel niteliği taşımaktadır. İşleviyle ilişkisi kesilmiş olan yapıt, büyük tepkilere neden olmuş ve sanatın düşünce ile gerçekleştirilebilmesini tartışılır duruma getirmiştir. Porselen bir pisuarın, değişime zemin hazırlaması neticesinde geleneksel seramik sanat algısının da değişmesine neden olmuştur. Türkiye' de ise biçim-içerik ilişkisi bağlamında, seramik sanatının gelişimine baktığımızda, kuşaktan kuşağa değişen, farklılaşan ve sorgulayan bir disipline dönüştüğü görülmektedir.

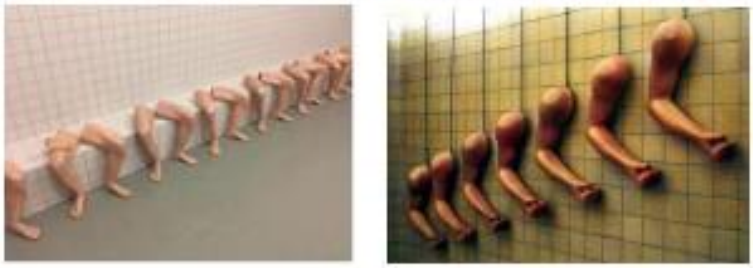
3.TÜRK SERAMİK SANATINDA BİÇİM-İÇERİK İLİŞKİSİ

1950' li yıllarda **Füreya Koral**' la başlayan çağdaş sanat seramiği 70' lerde de etkisini göstermeye devam etmiştir. Koral' ın çalışmaları sadece kullanım ve süs eşyası değil, zaman içerisinde toplumsal mesajlar veren form' lara da dönüşmüştür.

> " 1950' lerde Türk seramiğinde teknik olanakların gelişmesiyle birlikte, sanatçıların da kendilerine özgü teknik, renk, ifade ve biçimlendirme özellikleri de değişmiştir. Bu dönemde ve alanda çalışmış olan sanatçılar, Ayfer Karamani, Füreya Koral, Sabit Karamani, Sadi Diren ve Seniye Fenmen' dir.
>
> Bu grubun ardından 1960' larda Alev Ebuzziya Siesbye, Attila Galatalı, Beril Anılanmert, Bingül Başarır Erdinç Bakla, Candeğer Furtun, Filiz Özgüven Galatalı, Hamiye Çolakoğlu, Güngör Güner, Jale Yılmabaşar, İlgi Adalan, Tülin Ayta, Melike Abasıyanık Kurtiç, Tüzüm Kızılcan, Müfide Çalık ve Nasip İyem gelmektedir." (Danâbaş, 2019:198)

1960' lı ve 70' li yıllarda bazı Türk sanatçılar, Avrupa' da resim ve heykel geleneğine karşı bir düşünce akımının ortaya çıktığının ve geliştiğinin farkına varmışlardır. Türkiye' de soyut-figüratif tartışmalarının açmaza girdiği bu dönemde, **Altan Gürman** 1960' lı yıllarda Fransız sanat eleştirmeni ve küratörü **Pierre Restany**' nin (Bağlantı 5) " Sanat' ın Öteki Yüzü" yorumunu Türkiye' ye getirmiştir. Gürman, bir yandan Duchamp' ın düşüncelerini tanıtırken, diğer bir yandan da yaptığı çalışmalar ve eğitimci kişiliğiyle sonraki kuşakları etkilemiştir. (Atakan, 1998: 13)

1980' li ve 90' lı yıllara gelindiğinde, seramik malzeme, ifade aracı olarak plastik sanatlar içerisinde yer almaya başlamış, sanatın aktarım yolu kavramsal anlatımlara doğru yön değiştirmiş ve bu bağlamda biçim-içerik ilişkisi sanat yapıtlarında güç kazanmaya başlamıştır. Seramik malzemeyi biçim-içerik bağlamında kullanan ilk sanatçı **Candeğer Furtun**' dur.

Resim 6, 7 – http://www.freshartinternational.com/2018/01/16/fresh-vue-15-istanbul-bienial/img_9139/ - https://tr.pinterest.com/pin/548102217124792724/ - 12 Kasım 2018

Furtun' un figüratif çalışmaları zaman içerisinde dönüşüm göstermiş ve bakış açısı onu parçalanmışlık kavramına götürmüştür. Bedenin küçük bir parçasından yola çıkarak bütünü ifade etme düşüncesi üzerine yapıtlarını oluşturmuştur.

4.SERAMİK SANAT EĞİTİMİ VE BİÇİM-İÇERİK İLİŞKİSİ

> Eğitim; Herhangi bir varlığı belli bir amaca göre geliştirip yetiştirme… Düşünsel, töresel, bedensel vb. biçiminde olabilir… Genel olarak bir alıştırma ve yetiştirme işidir, bir yetiştiriciyi gerektirir. (Hançerlioğlu, 1986: 120)

Türkiye' deki sanat eğitimi, Batı' dakinden farklı olmuştur. Endüstrileşme sürecini tam anlamıyla yaşamayan ülkemiz, sanat ve sanat eğitimini de Batı ile aynı zamanda yaşamamıştır. Kültür, düşünce ve teknoloji benzerliğimiz olmadığı için, sanat ve sanat eğitimimiz Batı' dan etkilenmeler neticesinde gelişmiştir. (Heptunalı, 2007:77)

Seramik Sanatı, 1950' li yıllara kadar geleneksel bir yapı ortaya koymuş ve Cumhuriyetin ilk yıllarında yurt dışına gönderilen sanatçılar, döndüklerinde seramik eğitiminin kurumsallaştırılması için çaba göstermişlerdir.

> "1950' li yıllarda akademik anlamda seramik eğitimi başlayıncaya kadar, Güzel Sanatlar Akademisinde ve bir ölçüde Ankara Gazi Eğitim Enstitüsünde bu amaçla kurulmuş olan atölyeler sanat seramiğinin gelişmesini hazırlayıcı bir işlev üstlenmişlerdir. İlk defa 1957 yılında Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu adı altında, Türk-Alman işbirliği ve İstanbul Teknik üniversitesi Mimarlık Fakültesi Öğretim Elemanı Prof. Sabri Oran' ın ve Stuttgart Güzel Sanatlar Akademisi Öğretim Elemanı Prof. Rudolf Schnek' in kurucu üyelikleriyle bir Bauhaus okulu örneği olarak, Resim, Grafik, Seramik, Mobilya-İçmimarlık, Tekstil bölümlerinin oluşturulmasıyla kurulmuştur. O dönemde Türkiye' nin ilk çağdaş seramik sanatçısı ve seramik Bölümü kurucu üyesi olan Hakkı İzzet ve öğretim kurumlarında seramik atölyelerinin kurulması yolunda çaba harcamış olan İsmail Hakkı Oygar, Vedat Ar aynı zamanda yeni sanatçı kuşağının başarısına da önayak olmuşlardır." (Yeşiloğlu, 2009:128)

1960' lı yılların sonlarına gelindiğinde, sanat; üretilen ve izlenen bir nesne olmaktan çıkmış, düşüncenin hâkim olduğu bir pozisyona ve sanat yapıtı da bir bilgi nesnesine

dönüşmüştür. Bu değişim, sanat eğitiminin de zaman içerisinde değişmesinin gerekli olduğunu kanıtlamıştır. (Heptunalı, 2007: 73)

1970'li yıllarda sanat eğitimi veren fakültelerde usta çırak ilişkisi egemenken, bu anlayış 70' lerden sonra azalmış olsa da, atölye sistemini bu gün devam ettiren birçok fakülte bulunmaktadır. Bilim ve teknolojinin hızla gelişmesi, toplumların ekonomik ve kültürel yapılarının değişmesi ile sanat da gelişmiş ve değişmiştir. (Elmas, 2007: 177,178)

Sanat eğitiminde, geleceğin sanatçılarını yetiştirmek için, disiplinlerarası geçişlerin olduğu derslerin bulunması kaçınılmazdır. Ayrıca, Sanat yapıtı her zaman üzerinde düşünülecek ve her izleyicinin kendi birikimine göre yeniden okunacağı bir olgu olurken, değişen bu durum sanat eğitimini de etkilemiştir. (Heptunalı, 2007: 70)

Çalışmanın bu aşamasında, geçmişten günümüze sanatı ve sanat eğitimini etkileyen sanat hareketlerinden ve uygulamalarından yola çıkarak, Güzel Sanatlar Üniversitesi' nde okuyan üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin çeşitli yıllarda Sanat Seramiği dersinde biçim-içerik ve kavram ilişkisi bağlamında ürettikleri, seçilmiş sanat yapıtlarından örnekler yer almaktadır.

Resim 8 - Şevval Güçyiğit (Yazar' ın arşivinden)

Resim 9, 10 (ayrıntı) - Merve Akbulut (Yazar' ın arşivinden)

Edeer' e göre Sanat Eğitiminde, disiplinlerarası bir yaklaşımın çoğu ülkede önemli bir yer teşkil etmesi ve sanat dallarının diğer disiplinler ile olan sınırlarını kaldırarak, öğrencilerin öğrenme sürelerini hızlandırmaya yardımcı olması önemlidir. (Edeer., 2005:78)

Resim 11,12, 13 - Yolanda Kaplan, Özmen Odabaş, Elif Şahin (Yazar' ın arşivinden)

Resim 14,15 (ayrıntı) - Deniz Şahin (Yazar' ın arşivinden)

Resim 16, 17 (ayrıntı), 18 - Huri Aykut - Gülfidan Açıkgöz (Yazar' ın arşivinden)

Resim 19, 20 (ayrıntı) - Aylin Saraç (Yazar' ın arşivinden)

Resim 21 (ayrıntı), 22 (ayrıntı), 23 (ayrıntı) - Gülay Şahin (Yazar' ın arşivinden)

Resim 24, 25 (ayrıntı), 26 (ayrıntı) – Ilgın Kahyaoğlu (Yazar' ın arşivinden)

Disiplinlerarası yaklaşım, içerisinde çeşitliliği ve derinliği barındırır. Bu nedenle sanat eğitiminde, sadece eğitimcilerin ve sanatçıların değil felsefecilerin, sosyologların, psikologların, tarihçilerin ve daha nicelerinin de çalışmalarından yararlanıldığı ve sadece uygulama değil, kuramsal alanlarında içinde bulunduğu bir ortam olmalıdır. (Edeer., 2005:83)

Resim 27, 28 (ayrıntı), 29 (ayrıntı) - Berra Ertürk (Yazar' ın arşivinden)

Resim 30 - Duygu Kornoşor (Yazar' ın arşivinden)

Günümüzde, Seramik Sanat Eğitimi, disiplinlerarası alanlara da dokunarak devam etmektedir. Öğrenci üçüncü sınıfa geldiğinde ve Sanat Seramiği dersini seçtiğinde, ilk üç derste biçim - içerik ve kavram ilişkisi ile ilgili teorik bilgi verilir. Daha sonra öğrenci, yaşamı içerisinde sorguladığı ve sanat yapıtı ile izleyiciye okutmak istediği bir konuyu seçerek, kavramı doğrultusunda seçtiği konuyu araştırmaya başlar. Araştırma yapılırken tüm diğer disiplinlerden faydalanabileceği gibi, yaşadığı coğrafyanın tarihinden, politikasından, kültüründen, geleneğinden de faydalanabileceği bilgisi verilir. Araştırmalarını tamamen bitiren öğrenci ile kavramı doğrultusunda defalarca tartışılır ve biçim-içerik ilişkisi bağlamında yaptığı araştırma ile ortaya koyacağı yapıt arasındaki bağ sorgulanır. Öğrenci, eskiz aşamasına geldiğinde, nasıl yaptığı değil, neden yaptığı sorusunu kendine yönelterek yoluna devam eder. Konuyla ilgili araştırma tamamen tamamlandığında, sıra düşüncesini aktarılacağı biçim' e geldiğinde, uygulamaya geçilmeden önce öğrencinin kavramıyla ilgili çizdiği eskizler yeniden tartışılır ve biçim-içerik uygunluğu açısından yeniden sorgulanır. Ayrıca öğrenci çizdiği eskizde, her çizgiden sorumlu ve nedenini açıklamakla yükümlü olduğunu bilmektedir. Tüm aşamalar tamamlandıktan sonra öğrenci, yapıtını oluşturmaya başladığında ve yapıt oluşturma sürecinde de öğrenci ile sürekli iletişim halinde olunurken, bilgi ve teknik destek verilmeye devam edilir. Öğrenci, bir yapıt ortaya koyarken, içeriği ile ilgili mekânı, zamanı, tarihi, politikayı ve en önemlisi malzeme bilgisini de sorgulayarak yapıtını oluşturmaktadır.

Resim 31, 32, 33 - Zerrin Akdamar (Yazar' ın arşivinden)

Resim 34, 35 (ayrıntı) - Fatma Sağ (Yazar' ın arşivinden)

Resim 36, 37 (ayrıntı) - Kıvanç Kaytaz (Yazar' ın arşivinden)

Resim 38 - Nilüfer Genç (Yazar' ın arşivinden)

Resim 39, 40 - Elif Sümer, Naz Şeker (Yazar' ın arşivinden)

SONUÇ

Sanat eğitiminde disiplinlerarası yaklaşım ve alanlar arasında gidiş - geliş, sanat yapıtının ortaya çıkışında son derece önemli bir unsurdur. Sanat; sanatçı + yapıt + izleyici arasında geçen bir süreçtir. 20. yüzyıl, düşün üzerine büyük değişimlerin yaşandığı bir dönemdir. Bu değişim etkisini sanat ve sanat eğitimi alanında da göstermiştir.

İnsanın var oluşundan bugüne, her dönemde sanatın önemi büyüktür. Buna bağlı olarak, sanat eğitimi de bir kültürün / toplumun gelişimi açısından çok önemlidir.

Türkiye'de sanat eğitiminde öğrenciler; sorgulayıcı, araştırmacı, katılımcı ve yaratıcı bir sanat eğitimi ile yetiştirilmelidirler. Sanat eğitimi alan öğrenciler bir yapıt ortaya koymadan önce, yararlanabilecekleri; bilgi, materyal ve kaynak tamamen kendilerine verilmeli ve bunun sonucunda, sorgulayıcı, tartışan ve bu bağlamda sanat yapıtı üreten öğrenciler ve geleceğin sanatçıları yetiştirilmesi hedeflenmelidir. Sanatın her disiplininden faydalanan öğrenci, kavramının işaret ettiği malzemeyi kullanarak yapıtını yaratmakta özgürdür. Ayrıca, kavramın işaret ettiği malzeme kullanımı, yapıtın yaratım sürecinde en önemli ilkelerden biridir.

Bu çalışmada, seramik sanat eğitimi alan sınırlı sayıda öğrencinin biçim-içerik ve kavram ilişkisi bağlamında yaptığı çalışmalara yer verilmiştir. Sanat Seramiği dersinde eğitimlerini tamamlayan öğrenciler, katılım sağladıkları sergilerde, kavramları doğrultusunda mekânı, zamanı ve izleyiciyi de işin içine katan ya da özel bir mekâna ihtiyaç duymadan, kendi içinde sorgulayıcı projeler üretmeye devam etmektedirler.

KAYNAKÇA

Atakan., N. (1998), *Arayışlar-Resimde ve Heykelde Alternatif Akımlar,* Yapı Kredi Yayınları

Danâbaş., N. (2019), *Türk Seramik Sanatında Yerleştirme Ve Mekân İlişkisi*, Asos Journal Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 7(87), 191-206. http://dx.doi.org/10.16992/ASOS.14677

Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, (1997) içinde, (Cilt. 2, s.969-971) Yem Yayınları

Edeer., Ş. (2005), *Sanat Eğitiminde Disiplinlerarası Yaklaşım,* Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 0(19), 78-84.

https://app.trdizin.gov.tr/makale/TkRZM05EazU/sanat-egitiminde-disiplinlerarasi-yaklasim

Elmas., H. (2007), *21. Yüzyılda Türkiye' de Güzel Sanatlar Eğitimi ve Güzel Sanatlar Eğitiminde Yaşanan Sorunlar,* A.Ü. GSF Dergisi, 0(11), 177-179.

https://dergipark.org.tr/en/pub/ataunigsfd/issue/2599/33447

Ergün, Ö., (2004), 20.Y.Y. *Seramik Sanatında Yaratma Süreci Ve Bu Bağlamda Biçim-İçerik İlişkisi.* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi GSE

Ersoy, A., (1995), *Sanat Kavramlarına Giriş,* Yorum Sanat Yayıncılık

Gürsel, G., (2006), *Seramik Heykelde Biçim Ve İçerik İlişkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi GSE

Hançerlioğlu, O., (1994), *Felsefe Sözlüğü,* Remzi Kitabevi

Hançerlioğlu, O., (1986), *Toplumbilim Sözlüğü,* Remzi Kitabevi

Heptunalı., Ö., (2007), *Günümüz Plastik Sanatlarda Yeni Sanat Yaklaşımları Ve Bu Yaklaşımların Sanat Eğitimindeki Yer.* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, DEÜ, EBE

İnan, H.B., (2018), *Seramik Form Ve Yüzeylerde Resimsel Anlatımlar Ve İmgeler.* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi GSE

Okumuş, H., (2017) *"Geçmişte ve Günümüzde Seramiğin Kullanım Alanları"* Journal of Awareness, 2(3), 1-14. http://dx.doi.org/10.26809/joa.2017.0

Sözen, M., ve Tanyeli, U., (2001), *Sanat Kavramları ve Terimleri Sözlüğü,* Remzi Kitabevi

Yeşioğlu, D., (2009), *Türk Seramiğinde Enstalasyon*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi,Marmara Üniversitesi GSE

Bağlantı 1 - https://sozluk.gov.tr/ - Erişim Tarihi: 23 Kasım 2020

Bağlantı 2 - https://kelimeler.gen.tr/icerik-nedir-ne-demek-159658 - Erişim Tarihi: 27 Nisan 2019

Bağlantı 3- https://www.ensonhaber.com/ipucu/skolastik-dusunce-nedir – Erişim Tarihi: 23 Ocak 2021

Bağlantı 4 - https://yeni-cagin-ozellikleri.nedir.org/ - Erişim Tarihi: 02 Ocak 2021

Bağlantı 5 - http://www.springpublications.com/restany.html - Erişim Tarihi: 09 Ocak 2021

Dergi Kapağı

ISSN: 2148-2489 YIL: 9 / SAYI: 118

ASOS JOURNAL
The Journal of Academic Social Science

İÇİNDEKİLER

Mehmet Kayhan KURTULDU

PİYANO ÖĞRENCİLERİNİN ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARI İLE PİYANO DERSİ BAŞARILARININ KARŞILAŞTIRILMASI

COMPARISON ON THE WORK HABITS AND PIANO LESSON SUCCESS OF THE PIANO STUDENTS

s. 1-12

Faruk TUNCER

"KISSALARIN EN GÜZELİ" VE SİNEMATOGRAFİK BİR YÖNTEMİN İMKÂNI

"THE MOST BEAUTIFUL STORIES" AND THE POSSIBILITY OF A CINEMATOGRAPHIC METHOD

s.13-42

Salih GÜLERER - Ahmet ASAR

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNE PROPAGANDA TEKNİKLERİ ÖĞRETİMİNDE KULLANILABİLECEK KAZANIMLAR

LEARNING OUTCOME THAT CAN BE USED IN TEACHING PROPAGANDA TECHNIQUES TO SECONDARY SCHOOL STUDENTS

s. 43-62

Nalân DANÂBAŞ

SERAMİK SANAT EĞİTİMİNDE, BİÇİM – İÇERİK VE KAVRAM İLİŞKİSİ

STYLE – CONTENT AND CONCEPT INTERRELATION IN CERAMIC ART EDUCATION

s. 63-76

Zeynep İnci KARADENİZLİ - H. Serap İNAL

KADIN HENTBOLCULARDA REAKSİYON ZAMANI VE KALE ATIŞLARINDAKİ TOP HIZI İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN REACTION TIME AND BALL THROWING VELOCITY IN FEMALE HANDBALL PLAYERS

s. 77-87

ASOS JOURNAL
The Journal of Academic Social Science

Editör

Dr. Esra AYAŞ

Editör Yardımcıları

Arş. Gör. Hasan KIZILDAĞ

ASOSJOURNAL (The Journal of Academic Social Science) *uluslararası hakemli bir dergi olup ayda 1 kez yayınlanır. ASOSJOURNAL (The Journal of Academic Social Science) Dergisi, sosyal bilimlerin her alanından yazı yayınlayan bir dergidir. Bu çerçevede özgün bilimsel makaleler, çeviriler, çeviri-yazılar, röportajlar, kitap, makale, sempozyum, panel ve bilimsel etkinlik tanıtma çalışmaları ile nekroloji metinleri yayınlar. Ayrıca, sunulduğu yer, toplantı ve tarihin kaydedilmesi ile başka bir yerde yayınlanmamış olması şartıyla sempozyum bildirileri de yayınlanabilir. Ancak bu yayın etkinliğinden kaynaklanması muhtemel herhangi bir sorunun sorumluluğu yazara aittir. Yayınlanması için ASOSJOURNAL (The Journal of Academic Social Science) Dergisi'ne gönderilen yazıların basım ve yayın hakları dergiye devredilmiş olur. Bu yazılar dergi yönetiminden izin alınmaksızın bir başka yayın organında yayınlanamaz, çoğaltılamaz ve kaynak gösterilmeden kullanılamaz.*

ASOSJOURNAL (The Journal of Academic Social Science) Dergisi, yayınlamış olduğu metinleri çeşitli mecralarda yayınlayabilir. ***ASOSJOURNAL (The Journal of Academic Social Science) Dergisi'ne gönderilmiş yazılardan kaynaklanması muhtemel herhangi bir yasal, hukuksal, ekonomik ve etik sorumluluk, söz konusu yazı yayınlanmış olsa bile yazarlarına aittir.*** *Dergi herhangi bir yükümlülük kabul etmez. ASOSJOURNAL (The Journal of Academic Social Science) Dergisi'nin yayın dili Türkçe olmakla birlikte İngilizce, Almanca, Fransızca, Arapça, Farsça vb. dillerden gelen yazılar da değerlendirmeye tabi tutulur ve hakemler tarafından yayımlanması uygun görüldüğü takdirde yayınlanır.*

www.asosjournal.com / asosjournal@gmail.com

ISSN: 2148-2489 YIL:9 / SAYI: 118

ASOSJOURNAL

ASOS JOURNAL
The Journal of Academic Social Science

Dergi İç Kapak

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of Academic Social Science

DERGİ YÖNETİMİ

Editör
Dr. Esra AYAŞ

Editör Yardımcıları

Arş. Gör. Hasan KIZILDAĞ

Editör Kurulu – Yayın Kurulu

Dr. Nuran ÖZLÜK	Türk Dili ve Edebiyatı	Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Dr. Cengiz ÖZMEN	Tarih	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Dr. Murat SUNKAR	Coğrafya	Fırat Üniversitesi
Dr. Ömer Tuğrul KARA	Türkçe Eğitimi	Çukurova Üniversitesi
Dr. Onur KÖKSAL	Eğitim Bilimleri	Selçuk Üniversitesi
Dr. Vedat AKTEPE	İlköğretim	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Dr. Murat KUL	Beden Eğitimi	Bartın Üniversitesi
Dr. Derya YILMAZ	Arkeoloji	Ankara Üniversitesi
Dr. Mutlu TÜRKMEN	Beden Eğitimi	Bartın Üniversitesi
Dr. Bülent ÖZKAN	Dil Bilim	Mersin Üniversitesi
Dr. İsmail BEKCİ	İşletme / İktisat	Nevşehir Üniversitesi
Dr. Tahir ÇELİKBAĞ	Güzel Sanatlar	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Dr. Serdar TUNA	Resim - İş Eğitimi	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Dr. Gülay KARŞICI	Müzik Bilimi	Marmara Üniversitesi
Dr. Süleyman KARACELİL	İslami İlimler	Adıyaman Üniversitesi
Dr. Ahmet AKKAYA	Yabancılara Türkçe Öğr.	Adıyaman Üniversitesi
Dr. Nesrin DELİKTAŞLI	Fransızca Müt. Terc. ABD	İstanbul Üniversitesi
Dr. Eyüp AKÇETİN	Yönetim Bil. Sis.	Balıkesir Üniversitesi
Dr. Oktay KIZILKAYA	İktisat	Ahi Evran Üniversitesi
Dr. Ahmet KURNAZ	Özel Eğitim	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Dr. Fevzi RENÇBER	İlahiyat	Şırnak Üniversitesi
Dr. Kemal ÖZGEN	Matematik Eğitimi	Dicle Üniversitesi
Dr. Fatma ÜNAL	Sosyal Bilgiler Eğt. ABD	Bartın Üniversitesi
Dr. Nalan ECE	Muhasebe - Finans	Çanakkale Onsekiz Mart Üniv.
Dr. Selahattin GÖNEN	Fizik Eğitimi	Dicle Üniversitesi
Dr. Selçuk SEÇKİN	Sanat Tarihi	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Dr. Barış ÇAYCI	Fen Eğitimi	Niğde Üniversitesi
Dr. H. Derya CAN	Hindoloji	Ankara Üniversitesi
Dr. Aşkım HATUNOĞLU	Psikoloji	Katip Çelebi Üniversitesi
Dr. Emine KOCA	Moda Tasarımı	Gazi Üniversitesi

ASOS JOURNAL
The Journal of Academic Social Science

Editör ve Yayın Kurulu

Dr. Umut BALCI	Alman Dili Eğitimi	Batman Üniversitesi
Dr. Sevgi Sümerli SARIGÜL	Dış Ticaret ve Pazarlama	Erciyes Üniversitesi
Dr. Kasım TATLILIOĞLU	Gelişim Psikolojisi	Bingöl Üniversitesi
Dr. Yusuf GENÇ	Sosyal Hizmetler	Sakarya Üniversitesi
Dr. Mustafa YAĞBASAN	Genel Gazetecilik	Fırat Üniversitesi
Dr. Reşat ŞAKAR	Rus Dili ve Edebiyatı	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Dr. Sevgi SÜMERLİ SARIGÜL	Dış Ticaret ve Pazarlama	Kayseri Üniversitesi

Yabancı Dil Uzmanları

Okt. Ufuk KÖSE	Adıyaman Üniversitesi
Okt. Özge GÜMÜŞ	Adıyaman Üniversitesi
Dr. Erkan ZENGİN	Hacettepe Üniversitesi

İndeks Sorumlusu

Dr. Onur KÖKSAL	Selçuk Üniversitesi
Hasan KIZILDAĞ	Ondokuz Mayıs Universitesi

Grafik Tasarım

Öğr. Bülent POLAT	Milli Eğitim Bakanlığı

DANIŞMA KURULU

Prof. Dr. İsmail BEKCİ - Nevşehir Üniversitesi - Nevşehir / Türkiye
Prof. Dr. İbrahim KAVAZ - Bitlis Eren Üniversitesi - Bitlis / Türkiye
Prof. Dr. Süleyman ÇALDAK - İnönü Üniversitesi - Malatya / Türkiye
Prof. Dr. Fenüze NURİEVA - Kazan Federal Üniversitesi - Kazan / Tataristan
Prof. Dr. Ali AKAR - Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi - Muğla / Türkiye
Prof. Dr. İsmet EMRE - Bartın Üniversitesi - Bartın / Türkiye
Prof. Dr. Mehmet TÖRENEK - Atatürk Üniversitesi - Erzurum / Türkiye
Prof. Dr. H. Dilek BATİSLAM - Çukurova Üniversitesi - Adana / Türkiye
Prof. Dr. Alemdar YALÇIN - Gazi Üniversitesi - Ankara / Türkiye
Prof. Dr. Füsun TOPSÜMER - Ege Üniversitesi - İzmir / Türkiye
Prof. Dr. Zumrut KULİZADE - Anas Instiute - Bakü / Azebaycan
Prof. Dr. Muhittin ELİAÇIK - Kırıkkale Üniversitesi - Kırıkkale / Türkiye
Prof. Dr. Minaxanım Niriyeva TEKELİ - Qafgaz Üniversitesi - Bakü / Azerbaycan
Prof. Dr. Burak ARZOVA - Marmara Üniversitesi - İstanbul / Türkiye
Prof. Dr. Fatih ALKAYIŞ – İnönü Üniversitesi – Malatya / Türkiye
Prof. Dr. İsmail ÖZSOY - Fatih Üniversitesi - İstanbul / Türkiye
Prof. Dr. Tahir BALCI - Çukurova Üniversitesi - Adana / Türkiye
Prof. Dr. Turgut Haci ZEYREK - Karadeniz Teknik Üniversitesi - Antalya / Türkiye

ASOS JOURNAL
The Journal of Academic Social Science

Prof. Dr. Mimar TÜRKKAHRAMAN - Akdeniz Üniversitesi - Antalya / Türkiye
Prof. Dr. Şebnem R. Temir G. - Haliç Üniversitesi - İstanbul / Türkiye
Prof. Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL - Ahi Evran Üniversitesi - Kırşehir / Türkiye
Prof. Dr. Turan ÖNDEŞ - Atatürk Üniversitesi - Erzurum / Türkiye
Prof. Dr. H. Ahmet ÖZDEMİR - Necmettin Erbakan Üniversitesi - Konya / Türkiye
Prof. Dr. Tuncer ASUNAKUTLU - Sıtkı Koçman Üniversitesi - Muğla / Türkiye
Prof. Dr. Hamza GÜNDOĞDU - Sakarya Üniversitesi - Sakarya / Türkiye
Prof. Dr. Ümit Gücenme GENÇOĞLU - Uludağ Üniversitesi - Bursa / Türkiye
Prof. Dr. Yılmaz KURT - Ankara Üniversitesi - Ankara / Türkiye
Prof. Dr. Ali YAKICI - Gazi Üniversitesi - Ankara / Türkiye
Prof. Dr. Azize M. ÖZGÜVEN - Yeni Yüzyıl Üniversitesi - İstanbul / Türkiye
Prof. Dr. Mustafa BULAT – Atatürk Üniversitesi - Erzurum / Türkiye
Prof. Dr. Yavuz ODABAŞI - Anadolu Üniversitesi - Eskişehir / Türkiye
Prof. Dr. M. Hakan CEVHER - Ege Üniversitesi - İzmir / Türkiye
Prof. Dr. Sudi APAK - Beykent Üniversitesi - İstanbul / Türkiye
Prof. Dr. Mustafa SEVER - Gazi Üniversitesi - Ankara / Türkiye
Prof. Dr. Tofiq ABDÜHASANLİ - Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi

YAYIN KURULU

Prof. Dr. Muhittin ELİAÇIK – Kırıkkale Üniversitesi
Prof. Dr. Nadir İLHAN - Ahi Evran Üniversitesi
Prof. Dr. Tarık ÖZCAN - Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Vedat ÇINAR – Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Cihan IŞIKHAN - Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Nedim BAKIRCI – Ömer Halis Demir Üniversitesi
Prof. Dr. Murat SUNKAR - Fırat Üniversite
Prof. Dr. Bahir SELÇUK - Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Mutlu DEVECİ - Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Gülay KARŞICI - Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Ganire HÜSEYNOVA - Erciyes Üniversitesi
Doç. Dr. Sabri Tevfik HAMMAN - Sahoc Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet GÜNEŞ - Marmara Üniversitesi
Doç. Dr. Süleyman CAN - Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Doç. Dr. Ergün SERİNDAĞ - Çukurova Üniversitesi
Doç. Dr. Ersin OZANSOY - İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. İrfan KALAYCI - İnönü Üniversitesi
Doç. Dr. Önder YAĞMUR - Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Fatih ÖZEK - Fırat Üniversitesi

ASOS JOURNAL
The Journal of Academic Social Science

Assoc. Prof. Dr. Kulzhanova BAKYTGUL - KAZAKİSTAN
Yrd. Doç. Dr. İnci Bilgin Tekin - De Montfort Üniversitesi
Dr. Alireza ZADEGHAN - Tebriz Üniversitesi
Dr. Fatima HOCİN - Üsküp Blaje Koneski Filoloji Fakültesi
Doç. Dr. Beşir MUSTAFAYEV - Siirt Üniversitesi

YURT DIŞI TEMSİLCİLERİ

Doç. Dr. Sabri Tevfik HAMMAN - Sahoc Üniversitesi – MISIR
Yrd. Doç. Dr. İnci Bilgin TEKİN - De Montfort Üniversitesi - İNGİLTERE
Dr. Alireza ZADEGHAN - Tebriz Üniversitesi – İRAN
Dr. Nasser NASIRI - Allameh Khoei Institute of Higher Educatian - İRAN
Assoc. Prof. Dr. Kulzhanova BAKYTGUL - KAZAKİSTAN
Dr. Faruk ÖZTÜRK - Bişkek - KIRGIZİSTAN
Doç. Dr. Leyla GADYİVEYA - Dağıstan Devlet Üniversitesi - DAĞISTAN
Yrd. Doç. Dr. Osman ERCİYAS - Lefke Avrupa Üniversitesi - KKTC
Assoc. Prof. Dr. Liailia Ihsanovna MİNGAZOVA - Kazan Federal Üniversitesi - TATARİSTAN
Yrd. Doç. Dr. Eman HAYAJNEH - Ürdün Üniversitesi – ÜRDÜN
Dr. Fatima HOCİN - Üsküp Blaje Koneski Filoloji Fakültesi - MAKEDONYA
Alina MİNSAFİNA - İstanbul Üniversitesi - RUSYA
LuanVARDARI - Prizren Üniversitesi – KOSOVA
Tarık DURAN - Belgrad Üniversitesi - SIRBİSTAN
Serkut Mustafa DABBAGH - IRAK

TARANDIĞI İNDEKSLER

SOBİAD (Sosyal Bilimler Atıf Dizini)
INDEX COPERNICUS
ACADEMİCKEYS
SIS (Scientific Indexing Services)
İSAM (İslami Araştırmalar Merkezi)
ASOS (Akademia Sosyal Bilimler İndeksi)
OAJI (Open Academic Journals Index)
RESERARCH BİBLE
DRJI (Directory of Research Journals Indexing)
AKADEMİK DİZİN (Akademik Türk Dergileri İndeksi)
ICI (Indian Citation Index)
CITEFACTOR (Academic Scientific Journals)
TEİ (Türk Eğitim İndeksi)
SJOURNALS INDEX

ASOS JOURNAL
The Journal of Academic Social Science

Yayın Kurulu-Yurtdışı Temsilcilikleri-Taranan İndeksler

JOURNAL INDEX

AJNS (International Publishing of Academic Journals)

ADVANCED SCIENCE INDEX

ACARİNDEX.COM (Akademik Araştırmalar İndeksi)

SCIENCE LIBRARYINDEX

SAIF (Scholars Impact)

SPARC (Institute of Technical Research)

SCHOLARSTEER (Scholarly Information)

ASOS JOURNAL
The Journal of Academic Social Science

Taranan İndeksler